

veško povestjo o Aleksandru Makedonskem, kateremu so dali prebivalci rajske dežele v davek kamenček; ta kamenček, katerega ni mogoče niti izmeriti, niti premakniti, pomeni v simbolični razlagi hebrejskega modrijana oko = nevoščljivost. Med severnimi narodi imamo podobno povest o boju Tora z velikanom.

2. Druga povest o neverni ženi je najbrže vzhodnega rodu. Podobna povest se najde v perzijskem zborniku Tuti-Nameh, v pravljicah 1001 noči in v indijanskih budiških pravljicah.

3. Povest o grobu Svetogorovem je precej slična zgodbi Mojzesa in Arona, ki je hebrejske domovine. Podobne povesti pa se najdejo tudi še pri Malorusih, Kašubih, Mažarih, Ciganih, Lahih in v starem Egiptu.

4. Povest o ženitvi Svetogora, ki je znana samo iz ene biline, se opira na srednjeveške pripovedke o tem, da „človek ne uide svoji usodi.“ — Tako v „Rimskih Dejanjih“, ki so bila v XVII. stoletju prevedena na ruski jezik. Ježa k severnemu „vedežu — kovaču“ spominja na neko epizodo iz „Kalevale“. Ženitev z deklico, ki je ležala na gnojišču, najdemo spet v staroruski pravljici o careviču Torgisu.

Vkljub temu, da se je k objasnjenju bilin o Svetogoru zbralo toliko tvarine iz vseh narodov, je vendar njegova postava še zelo nejasna in kritikom se še ni posrečilo najti njegovega prototipa. Wollner primerja Svetogora s Kristofom, ki je nesel Kristusa čez vodo; z večjo verjetnostjo trdi Ždanov, da je Svetogor biblični Samson; Veselovskij je pa protinega mnenja, da je iz Svetogora mnogo potez prešlo v biline o Samsonu, drugje pa spet namigne, da je morda vir bilin o Svetogoru povest o Aleksandru, kjer se pripoveduje, da je Aleksander zadel na velikanskega moža, ki je ležal na visoki gori, 1000 sežnjev dolgosti in 200 širokosti. Halanskij misli, da so na biline o Svetogoru morda vplivale kavkaške pravljice o junakih in o nartih in pokazuje na sorodstvo osetinskega Mukkari s Svetogorom.

Po Müllerju je ime „Svetogor“ čisto rusko in prihaja od „Svete gore“, kjer se je junak navadno držal. Po njem je Svetogor poosebljenje oblakov, ki pokrivajo gore. Tako je predstavljal on v začetku samo neko mogočno, zemlji sovražno prirodno moč, pozneje se je pa, pod vplivom svetopisemskega Samsona, vedno bolj spreminjal in v mnogih potezah zlil s Samsonom. A Veselovskij je spet dokazal, da ima Svetogor skupne poteze z „vojakom Aniko“, junakom neke umetne epične pesmi, ki je odvisna od grško-bizantinske poeme o Deginesu. Na teh podlagah je Petrov zbližal Svetogora z „Jegorjem Hrabrim“. Tudi Wollner vidi v Svetogoru dve besedi: „Sveti Jegor“ in potemtaka bi nastalo ime „Svetogor“ na krščanski podlagi. Müller trdi sicer, da med „Svetogorjem“ in

„svetim Jegorjem“ ni nobene notranje vezi, toda v bilinah se večkrat najde naslov: Jegor Svetogor. Potemtakem se je v bilinah o Svetogoru pomešala cela vrsta oseb in povesti.

Zanimivo je še mnenje Hilferdinga.

Ko je on zbiral biline v olonecki guberniji, zapel mu je tudi eden najboljših pevcev bilin, slepi Ivan Feponov bilino o napadu Batuhana na Kijev:

A po grehu se menda zgodilo je,
da junakov teh v Kijevu bilo ni!
Svetopolk junak na Svetih gorah,
in mladi Dobrinuška na čistih poljih,
in Aleška Popovič v bogomolnih deželah,
in Samson in Ilja na sinje morje.

Medtem ko vsi drugi pevci pojejo „Svetogor“ junak. Hilferding je mislil, da se je Ivan Feponov zmotil in ga je prosil, naj še enkrat zapoje, toda on je odločno trdil, da se poje „Svetopolk, junak na Svetih gorah“. Začetkom se je temu čudil, pozneje je pa začel o tem premišljevati in je prišel do mnenja, da leži v tem globokejši vzrok: „Svetogor je edini junak, ki je ruskim junakom tovariš, toda ni Rus, ki ni nikdar jahal na Sveto Rus, h kateremu, obratno, ruski junaki jezdijo na poklon, kot k starejšemu in silnejšemu; pomislimo, da živi na Svetih gorah, pomislimo, na kako skrivnostni način zgine s sveta, — vse te poteze dobe zmisel samo, če jih obrnemo na Svetopolka Velikomoravskega, tega najstarejšega predstavitelja slovanske sile, tega bajeslovnega junaka, ki se še v povesti Kozme Praškega skriva na „Svete gore“ in tam konča s skrivnostno smrtjo.

GROF FERDINAND ZEPPELIN

Mikula Seljaninovič.

Drugi junak predkijevske dobe je Mikula Seljaninovič. O njem vemo skoraj da še manj kot o Svetogoru, ker se nam ni o njem ohranila niti ena celotna bilina, ampak samo posamezne epizode v srečanjih z drugimi junaki najstarejše dobe, Svetogorom, Volgo Svetoslavjanovičem itd., toda vse tako nejasno in rapsodično, da ne izvemo iz njih skoraj ničesar o domovini in življenju samega Mikula Seljaninoviča.